

Sygn. akt VIII U 2195/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 1 sierpnia 2016 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSR del. Renata Stańczak
Protokolant:	Anna Krzyszkowska

po rozpoznaniu w dniu 18 lipca 2016 r. w Gliwicach

sprawy A. C.,

(...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w G.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

o podleganie pracowniczemu ubezpieczeniu społecznemu

na skutek odwołań (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w G.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

z dnia 6 października 2015 r. **nr** (...)

1. oddala odwołania,
2. zasądza od odwołujących (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w G. na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. kwoty po 180 zł (sto osiemdziesiąt złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

(-) SSR del. Renata Stańczak

Sygn. akt VIIIU 2195/15

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 06.10.2015r.nr (...) organ rentowy Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. stwierdził, iż A. C. jako pracownik u płatnika składek (...) Sp. z o.o. w G. nie podlega obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu od dnia 01.05.2015r.

W uzasadnieniu organ rentowy wskazał, iż umowa o pracę zawarta pomiędzy A. C. jako jedynym wspólnikiem (...) Sp. z o.o., a zarazem Prezesem Zarządu i w/w Spółką, na stanowisko Prezesa Zarządu jest nieważna, bowiem brak jest stosunku podporządkowania, który w świetle art.22 k.p. jest jednym z elementów stosunku pracy. (...) spółka z o.o. nie może być pracodawcą wspólnika, bowiem dochodzi do skrzyżowania kompetencji powodujących zobowiązanie wspólnika do wykonywania swoich własnych poleceń jako prezesa zarządu, utrzymywania ze sobą stałych kontaktów

w ramach czasu pracy i bieżącego rozliczania się przed sobą z funkcjonowania spółki, co oznacza, że dochodzi do pracowniczego podporządkowania samemu sobie.

(...) Sp. z o.o. w G. w odwołaniach od decyzji domagały się jej zmiany przez stwierdzenie, iż A. C. jako pracownik płatnika składek (...) Sp. z o.o. podlega obowiązkowo ubezpieczeniom: emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu od dnia 01.05.2015r. Odwołujące złożyły również wnioski o zasądzenie kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu swojego stanowiska odwołujące podniosły, iż organ rentowy błędnie ustalił, że odwołująca A. C. była jedynym wspólnikiem odwołującej Spółki i w konsekwencji tego błędnie stwierdził, iż nie podlega ona obowiązkowemu ubezpieczeniu pracowniczemu w sytuacji, gdy faktycznie od dnia 06.06.2014r. A. C. nie jest jedynym udziałowcem w/ w Spółki, bo oprócz niej jeden udział posiada S. P.. Skoro płatnik składek nie był spółką jednoosobową dopuszczalnym było zawarcie przedmiotowej umowy o pracę, która w takiej sytuacji jest ważna.

Organ rentowy w odpowiedziach na odwołania wniósł o ich oddalenie podtrzymując stanowisko zajęte w zaskarżonych decyzjach oraz złożył wniosek o zasądzenie od każdej z odwołujących zwrotu kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. Organ rentowy dodał, iż odwołującą A. C. należy traktować jako jedynego wspólnika odwołującej Spółki, mimo że formalnie pozostawała ona większością udziałowcem, gdyż S. P. jako udziałowiec mniejszościowy była w istocie udziałowcem iluzorycznym. Oznacza to, iż na gruncie prawa ubezpieczeń społecznych tego rodzaju spółkę należy traktować jako spółkę jednoosobową.

Sąd połączył sprawy do wspólnego rozpoznania.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny.

(...) Sp. z o.o. w G. została zawiązana na podstawie umowy spółki sporządzonej w formie aktu notarialnego w dniu 16.01.2014r. pomiędzy odwołującą A. C. a K. C. (siostrą odwołującej A. C.). Jako przedmiot działalności Spółki wskazano działalność w zakresie transportu. Kapitał zakładowy ustalono na kwotę 5.000,00 zł. Podlegał on podziałowi na 100 równych i niepodzielnych udziałów w wysokości 50,00 zł każdy. Wspólnicy, to jest odwołująca A. C. i K. C. objęły udziały w ilości po 50 udziałów każda. Jako organy Spółki wskazano: Zgromadzenie Wspólników i Zarząd.

Na mocy umowy sprzedaży udziałów z dnia 16.05.2014r. odwołująca A. C. nabyła od K. C. 50 udziałów odwołującej Spółki stając się jej jedynym udziałowcem.

Następnie na podstawie umowy sprzedaży udziałów z dnia 06.06.2014r. odwołująca A. C. zbyła jeden udział w odwołującej Spółce swojej babci S. P..

W dniu 30.04.2015r. Nadzwyczajne Zgromadzenie Wspólników odwołującej (...) Sp. z o.o. podjęło uchwały:

- Uchwałę Nr 1, na mocy której powołano pełnomocnika w osobie M. M. do zawarcia umowy o pracę z Prezesem Zarządu A. C. ustalając, iż umowa ma być zawarta na czas nieokreślony od dnia 01.05.2015r., przy ustalaniu wynagrodzenia w wysokości 5.000,00 zł netto miesięcznie,

- Uchwałę Nr 2, na mocy której wyznaczono S. P. jako dokonującą czynności w sprawach z zakresu prawa pracy w imieniu Spółki w stosunku do Prezesa Zarządu A. C..

W dniu 30.04.2015r. pomiędzy odwołującą A. C. a odwołującą Spółką została zawarta umowa o pracę na czas nieokreślony od dnia 01.05.2015r., na stanowisko Prezesa Zarządu, za wynagrodzeniem w wysokości 5.000,00 zł netto miesięcznie.

Na podstawie umowy sprzedaży udziałów z dnia 05.01.2016r. S. P. nabyła od odwołującej A. C. (posiadającej 999 udziałów w (...) Sp. z o.o.) 299 udziałów.

Na podstawie umowy o pracę z dnia 30.04.2015r. odwołująca A. C. wykonywała czynności administracyjne i zajmowała się zarządzaniem odwołującą Spółką. Do jej zadań należało między innymi: bieżąca obsługa biura, przyjmowanie faktur, ich wystawianie, rozliczanie marży, sprawdzanie różnic kursowych, współpraca z bankami w sprawach marż i różnic kursowych, monitorowanie należności i zobowiązań. Przed zatrudnieniem odwołującej A. C. czynnościami biurowymi zajmowała się A. B., której zatrudnienie ustało w połowie maja 2015r. Odwołująca Spółka jest dużą firmą o usługach spedycyjnych. Te usługi są wprawdzie kupowane, a następnie sprzedawane i stąd jest bardzo duża ilość dokumentów do wprowadzenia i zaksięgowania. Odwołująca A. C. wykonywała pracę od godziny 8 do godziny 16. Z uwagi na fakt, że tej pracy było bardzo dużo, w odwołującej Spółce została zatrudniona P. C. jako pracownik administracyjny (Asystent Biura Zarządu) początkowo na pół etatu, a następnie w pełnym wymiarze czasu pracy. Odwołująca A. C. w ramach wykonywanych czynności na podstawie zawartej umowy o pracę konsultowała się z M. M. co do świadczonych prac administracyjnych w sytuacji, gdy M. M. jako prowadząca własną firmę wykonuje pracę na rzecz odwołującej Spółki w charakterze głównej księgowej. Dodatkowo od maja 2015r. M. M. jest prokurentem odwołującej Spółki. Kwestie związane z zatrudnieniem pracowników, ich wynagrodzeniem odwołująca A. C. konsultowała natomiast ze swoją babcią S. P.. S. P. jest osobą niepełnosprawną fizycznie, od kilku lat ma problemy z poruszaniem się. Porusza się o kulach. Stąd w odwołującej Spółce bywa sporadycznie, tylko wtedy, gdy zostanie przez kogoś przywieziona. Z firmą kontaktuje się generalnie w sposób telefoniczny.

Odwołująca A. C. w lipcu 2015r. dowiedziała się, że jest w ciąży, termin porodu miała wyznaczony na dzień 30.03.2016r. Odwołująca zgłosiła w organie rentowym wniosek o zasiłek chorobowy od dnia 29.07.2015r.

Organ rentowy w dniu 06.10.2015r. wydał w stosunku do odwołującej A. C. decyzję zaskarżoną i kolejną z tej samej daty o nr (...), w której stwierdził, iż A. C. jako osoba prowadząca pozarolniczą działalność gospodarczą, uznana za współnika jednoosobowej spółki z o.o., podlega obowiązkowym ubezpieczeniom: emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu od dnia 16.05.2014r.

Decyzji powyższej (nr (...)) odwołująca nie kwestionowała doprowadzając tym samym do jej uprawomocnienia.

Powyższe Sąd ustalił na podstawie dokumentacji akt organu rentowego, akt osobowych odwołującej A. C., świadka P. C. i A. B., umowy sprzedaży udziałów z dnia 05.01.2016r., dokumentów sprzedaży kosztowych rozliczonych bądź wystawionych przez odwołującą, raportu (...) za okres od stycznia do marca 2016r. oraz protokołu Nadzwyczajnego Zgromadzenia Wspólników odwołującej Spółki z dnia 30.04.2015r. wraz z uchwałami Nr 1 i 2, zeznań świadków M. M., P. C., S. P., zeznań odwołującej A. C. (protokół elektroniczny z rozpraw z dnia: 21.03.2016r. czas 00:17:36 – 00:45:36, z dnia 28.04.2016r. czas 00:08:59 – 04:44:13, 16.06.2016r. czas 00:18:39 – 01:07:51, 18.07.2016r. czas 00:09:25 – 00:31:59) jako okoliczności zasadniczo bezsporne, bo jednoznacznie wynikające z tych dowodów i nie kwestionowane przez strony.

Sąd zważył, co następuje.

(...) Sp. z o.o. nie zasługują na uwzględnienie.

W rozpoznawanej sprawie kwestia sporna sprowadzała się do ustalenia, czy odwołująca A. C. jako współnik i jednocześnie Prezes jednoosobowego zarządu (...) Sp. z o.o. mogła zawrzeć umowę o pracę z odwołującą Spółką i czy w konsekwencji zawarcia tej umowy podlega ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym, wypadkowemu i chorobowemu jako pracownik, co organ rentowy zakwestionował w decyzji zaskarżonej z dnia 06.10.2015r.

Zgodnie z art.6 ust.1 pkt 1 i w związku z art.11 ust.1 i art.12 ustawy z dnia 13.10.1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych (tekst jednolity Dz.U. z 2015r., poz.121) obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym, wypadkowemu i chorobowemu podlegają osoby fizyczne, które na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej są pracownikami.

W judykaturze Sądu Najwyższego przyjmuje się możliwość pracowniczego zatrudnienia członków zarządu spółek kapitałowych. Wyjątek stanowi zatrudnienie jedynego współnika spółki kapitałowej w takiej spółce. W uchwale z

dnia 08.03.1995r. (I PZP 7/95, OSNAPiUS 1995 poz. 227) Sąd Najwyższy uznał za nieważną umowę o pracę, którą jedyny wspólnik spółki z ograniczoną odpowiedzialnością zawarł ze spółką, działającą przez tegoż wspólnika, jako prezesem jej jednoosobowego zarządu. Sąd Najwyższy zwrócił uwagę na podporządkowanie pracownika poleceniom pracodawcy, stanowiące konstytutywną cechę stosunku pracy, a nie występujące w sytuacji, gdy w spółce z ograniczoną odpowiedzialnością utworzonej przez osobę fizyczną dochodzi do powierzenia wspólnikowi wykonywania zadań należących do zarządu spółki, zaś wspólnik ten jest równocześnie jej jednoosobowym zarządem. W przeciwnym razie trzeba by uznać możliwość podporządkowania pracownika „samemu sobie”, co jest pojęciowo wykluczone. Także w wyroku z dnia 17.12.1996r. (II UKN 37/96 OSNP 1997 poz. 320) Sąd Najwyższy uznał, iż nieważna jest umowa o pracę zawarta przez jedynego wspólnika spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, za którą działa pełnomocnik ustanowiony w tym celu przez tegoż wspólnika występującego w charakterze zgromadzenia wspólników. Taka umowa nie przestaje być czynnością prawną „samą z sobą” przez to tylko, że została zdziałana za pośrednictwem pełnomocnika. Z takiej umowy nie może powstać stosunek pracy, gdyż byłby on pozbawiony swej konstrukcyjnej cechy podporządkowania pracownika w procesie świadczenia pracy (por. również wyrok Sądu Najwyższego z dnia 07.04.2010r. I UK 177/09 LEX nr 599767). W wyroku z dnia 11.09.2013r. (II UK 36/13, opubl. Legalis) Sąd Najwyższy wskazał, iż „Co prawda wspólnicy wieloosobowych spółek z ograniczoną odpowiedzialnością mogą wykonywać zatrudnienie na podstawie umów o pracę zarówno w charakterze członków zarządu jak i na stanowiskach wykonawczych, gdyż w takiej sytuacji wspólnika nie można traktować jako podmiotu, którego praca polega na obrocie jego własnym kapitałem, jednakże nie dotyczy to już sytuacji, gdy udział innych wspólników w spółce jest iluzoryczny. Taka konfiguracja oznacza bowiem połączenie pracy i kapitału, co wyklucza dopuszczalność nawiązania stosunku pracy z własną spółką i podleganie takiego wspólnika pracowniczym ubezpieczeniom społecznym, niezależnie od rodzaju czynności (wykonawcze czy zarządzające), jakie miałyby być realizowane w ramach umowy o pracę”. Podobnie w wyroku z dnia 03.08.2011r. (I UK 8/11, LEX nr 1043990) Sąd Najwyższy uznał, iż jedyny lub „niemal jedyny” wspólnik spółki z ograniczoną odpowiedzialnością nie podlega pracowniczemu ubezpieczeniu społecznemu (por. również wyroki Sądu Najwyższego z dnia 14.03.2011r. II UKN 268/00 LEX nr 551026, z dnia 02.07.1998r. II UKN 112/98 OSNP 1999/4/5, z dnia 15.07.1998r. II UKN 131/98 OSNP 1999/14/465).

Dla zakwalifikowania zatrudnienia jako czynności pracowniczych (w ramach stosunku pracy) decydujące znaczenie mają przepisy charakteryzujące stosunek pracy. W świetle nich wymagane jest ustalenie, czy praca, którą wykonuje wspólnik na rzecz spółki ma cechy charakterystyczne dla stosunku pracy, a mianowicie czy polega na wykonywaniu pracy określonego rodzaju na rzecz pracodawcy, pod jego kierownictwem i na jego ryzyko (art.22§1 k.p.). Jednoosobowa spółka (a także spółka dwuosobowa, w której udział jednego wspólnika jest iluzoryczny), nie może być pracodawcą wspólnika, gdyż dochodzi wówczas do skrzyżowania kompetencji powodujących zobowiązanie wspólnika do wykonywania swoich własnych poleceń jako prezesa zarządu, utrzymywanie ze sobą stałych kontaktów w ramach czasu pracy i bieżącego rozliczania się przed sobą z funkcjonowania spółki (tak w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 28.02.2001r. II UKN 244/00 OSNAPiUS 2002 nr 20 poz 496).

Przenosząc powyższe na grunt rozpoznania niniejszej sprawy, której okoliczności faktyczne są zasadniczo bezsporne Sąd uznał, iż odwołującą A. C. należało traktować - jak słusznie zauważył organ rentowy w odpowiedzi na odwołanie - jako jedynego wspólnika odwołującej Spółki, pomimo iż formalnie pozostawała ona większościowym udziałowcem. Babcia ubezpieczonej S. P. jako udziałowiec mniejszościowy w sytuacji, gdy posiadała jeden udział w Spółce (i gdy pozostałych 99 udziałów przypadało odwołującej A. C.) była w istocie udziałowcem iluzorycznym.

W stosunku prawnym łączącym odwołującą A. C. z odwołującą Spółką brak było elementu podporządkowania pracowniczego. Stąd nie można przyjąć, iż został nawiązany stosunek pracy, a w konsekwencji tego zawarta w dniu 30.04.2015r. umowa o pracę nie może wywoływać skutków prawnych w postaci podlegania odwołującej A. C. pracowniczemu ubezpieczeniu społecznemu. Odwołująca na podstawie spornej umowy o pracę wykonywała czynności polegające zarówno na zarządzie odwołującą Spółką jak i czynności administracyjne, jednakże zdaniem Sądu brak było podmiotu, pod którego kierownictwem odwołująca pozostawałaby przy świadczeniu tej pracy. Jak wskazał Sąd Najwyższy w uzasadnieniu swojego wyroku z dnia 07.04.2010r. (II UK 177/09 LEX nr 599767) kierownictwo pracodawcy przejawiać się powinno w rzeczywistym, a nie tylko formalnym podporządkowaniu pracownika innemu

podmiotowi. Odwołująca A. C. zeznała, iż była podporządkowana w procesie świadczenia pracy swojej babci S. P., która w drodze Uchwały Nr 2 podjętej w dniu 30.04.2015r. na Nadzwyczajnym Zgromadzeniu Wspólników (...) Sp. z o.o. została wyznaczona jako dokonująca czynności w sprawach z zakresu prawa pracy w imieniu Spółki w stosunku do Prezesa Zarządu A. C.. Zdaniem Sądu podporządkowanie to miało jednak charakter fikcyjny, gdyż odwołująca A. C. była faktycznie jedynym („niemal jedynym”) współnikiem odwołującej Spółki (formalnie współnikiem posiadającym pozycję dominującą, posiadającym pełną decyzyjność w zakresie kierownictwa odwołującą Spółką tak w czynnościach zewnętrznych jak i w zakresie jej wewnętrznego działania).

Z przyczyn powołanych powyżej nie sposób też uznać, iż odwołująca (co również podnosiła w zeznaniach) jako pracownik była również podporządkowana świadkowi M. M. dodatkowo z tej przyczyny, iż świadek ta wykonywała pracę głównej księgowej na rzecz odwołującej Spółki jako firma zewnętrzna. Wprawdzie od maja 2015r. świadek jest także prokurentem (...) Sp. z o.o. niemniej jednak zauważyć należy, iż prokura dotyczy jedynie sfery stosunków zewnętrznych między mocodawcą a osobami trzecimi, a więc obejmuje ona występowanie we wszelkich stosunkach prawnych związanych z prowadzeniem przedsiębiorstwa, które polegają na ujawnianiu woli mocodawcy na zewnątrz (art.109(1) k.c.), nie obejmuje natomiast pełnienia funkcji pracodawcy względem zatrudnionych pracowników.

Bez znaczenia dla rozpoznania sprawy pozostaje okoliczność, iż w toku niniejszego postępowania, na podstawie umowy sprzedaży udziałów zawartej w dniu 05.01.2016r. odwołująca A. C. jako posiadająca 999 udziałów w (...) Sp. z o.o. zbyła 299 udziałów S. P., przez co ta uzyskała 30% udziałów w odwołującej Spółce, skoro w/w umowa została zawarta po dacie wydania decyzji zaskarżonej, gdy tymczasem Sąd ocenia prawidłowość decyzji zaskarżonej według stanu na dzień jej wydania.

Zaznaczyć należy, iż zgodnie z art. 8 ust.6 pkt 4 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych wspólnik jednoosobowej spółki z ograniczoną odpowiedzialnością jest traktowany jako osoba prowadząca działalność gospodarczą i stąd podlega ubezpieczeniomz tego tytułu. Tak też uznał w stosunku do odwołującej A. C. organ rentowy w decyzji z dnia 06.10.2015r. nr (...), której to decyzji ubezpieczona nie kwestionowała.

Mając powyższe na uwadze, kierując się uregulowaniami prawnymi powołanymi na wstępie rozważań, Sąd na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. w pkt 1 wyroku oddalił odwołania jako bezzasadne.

Wysokość zasądzonych kosztów zastępstwa procesowego Sąd ustalił w oparciu o art.98k.p.c., art.99k.p.c. oraz §2 ust.1 i ust.2, a także § 11 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28.09.2002r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (t.j. Dz. U. z 2013r., poz. 490) zasądzając koszty w stawce minimalnej po 180,00 zł od każdej z odwołujących.

(-) SSR del. Renata Stańczak